

MANUSCRISE NEPUBLICATE
REVELAȚIILE PROFESORULUI
CONSTANTIN EȚCO

Petru CRAVEȚ, *jurnalist*

[https://doi.org/10.52556/2587-3873.2021.4\(91\).64-65](https://doi.org/10.52556/2587-3873.2021.4(91).64-65)

Prezentăm atenției dumneavoastră încă o scrioare rămasă necunoscută a regretatului Constantin Ețco, profesor la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, savant care a contribuit substanțial la dezvoltarea științei medicale în Republica Moldova și care, pe parcursul anilor 2000-2017, a activat concomitent în calitate de șef al Secției Medicină la Consiliul Național de Acreditare și Atestare.

Scrisoarea II. Ceea ce faci în știință trebuie să-ți placă

Cât timp am învățat la școală, dar și la Colegiul de Medicină din Tiraspol, nu m-am gândit nicio secundă că o să-mi leg soarta de știința medicală. Este adevărat, la vremea mea medicina era o profesie foarte întrebătată și prețuită, trecea tuturor sentimente de respect și stimă deosebită. Abia când am început să port halatul alb, mi-am dat seama și eu cât de folositoare este această profesie pentru oameni și cât de mare este răspunderea care îmi revine, ca specialist în domeniu, pentru a asigura un tratament adecvat în caz de boală.

Dragostea pentru știință mi-a s-a înfiripat în suflet deja în cursul 4 de Institut. În virtutea preocupărilor studentești și obștești, am avut posibilitatea să mă manifest sub bagheta iluștrilor profesori universitari Moisei Ghehtman, Ion Prisăcari, Nicolae Testemițanu, Eugen Popușoi, care prin stilul și conduita lor dăscălească neordinară m-au atras încet-încet în lumea adevărului și a curiozităților. Mi-aduc aminte cum domnul profesor Ion Prisăcari mă învăța cum se face o lucrare științifică, cum să experimentez, și eu am prins lucrul acesta atât de repede, că nu zăbavă îmi încredință să conduc cercul științific studentesc.

Pentru a deveni un bun cercetător, este nevoie la început să faci o autoevaluare primară ca să te convingi că dorința ta de a deveni savant se potrivește cu aptitudinile și capacitățile native. Sigur că talentul uman, după cum spunea Albert Einstein, alcătuiește 5%, însă pentru a dobândi ceva în viață trebuie să muncești. Să muncești, dar nu pe apucate, ci să-ți placă ceea ce faci și atunci succesul e asigurat, neapărat. Eu întotdeauna m-am condus în activitatea mea științifică de nevoia satisfacerii intelectuale. Dacă ideea, teza, tema, articolul, cartea, pe care o răsfoiesc sau scriu, nu mă impresionează, renunț. Caut altceva, formulez altfel. Bucuria intelectuală mișcă

înaintea procesului de cercetare. La fel de important este și mediul în care activezi. Am în vedere nu doar mediul real, studentesc, profesoral sau academic, dar mai ales mediul virtual, ambianța, pe care ți-o crezi singur pentru a te menține în circuitul valorilor educaționale, culturale, sociale și morale specifice activității științifice. Pentru că nu poți cerceta izolat de realitățile științifice sau cu întreruperi, azi un pic, mâine un pic, iar poimâine voi vedea.

Adevărul științific ți se deschide ușor atunci când e precedat de idee. Ideea științifică apare ca o strălumină a cugetului și o schemă abstractă a procesului/mecanismului, pe care urmează să-l descoperi și să-i redai conținutul și forma necesară prin argumente și dovezi de rigoare. Ideea, creativitatea, spiritul ascuțit de observație și analiză, calculul matematic stau la baza cercetării inovatoare, generând fenomene noi în lumea științifică. Vreau să țineti minte un lucru: dacă opera de artă Mona Lisa a lui Leonardo da Vinci valorează în funcție de percepția consumatorilor de frumos, adevărul științific este valoarea, pe care o stabilește omul de știință.

Cum poți deveni om de știință? Persoana care a ales să meargă la doctoratură, trebuie să ia în calcul următoarele chestiuni:

1. Să aleagă corect obiectul de cercetare. Sa-i fie aproape de inimă. Medicina este un domeniu foarte vast, din care motiv se cuvine împreună cu conducătorul științific să te determini ce compartiment medical este mai aproape de preocupările și nivelul tău de pregătire profesională: medicina curativă, medicina socială, sănătatea publică, politici în sănătate etc.
2. Tema aleasă pentru studiu trebuie să poarte un caracter original, adică inedit și interesant, care până la tine n-a mai fost abordat.
 - Să fie actuală, adică să se afle în câmpul atenției membrilor societății, a statului și să poată deveni oricând un document științific pentru elaborarea programelor de stat.
 - Să exprime o problemă importantă, rezolvarea ei fiind crucială pentru dezvoltarea umană a țării.
 - Cercetarea tematică să se facă în complex, după caz, intra- și interdisciplinar.
 - Tema aleasă trebuie să prezinte un impact social major și să aibă un caracter utilitar.

3. Vezi cum formulezi scopul și obiectivele lucrării.
4. Aplică o metodologie de cercetare multifactorială.
5. Experimentează.
6. Creează un algoritm al investigațiilor și analizei factologice, împărțindu-l în etape și termeni reali.
7. Evaluează datele, cifrele și procesele pe bază de statistici, dovezi și argumente.
8. Se cuvine ca cercetarea să fie efectuată în strânsă legătură cu necesitățile sociale și medicale ale populației.
9. Elaborează concluzii, propuneri și recomandări.
10. Asigură-te că tema lucrării va avea continuitate.
11. Ai grijă să prezinți la Consiliul Științific o teză perfectă adecvată din punct de vedere tehnic, grafic și estetic. Cu cât mai exact și mai frumos este executată lucrarea, cu atât mai explicite vor fi evaluările membrilor Consiliului Național de Acreditare și Atestare.

Sigur că trăsătura esențială a unui tânăr cercetător este potențialul intelectual exprimat în lucrare sau capacitatea de a se produce ca om de știință. Nu este de ajuns să treci cu brio peste juriul de atestare. Poți să ai câte doctorate vrei, dar dacă nu ești specialist în domeniu, nu poți expune pe înțelesul tuturor chintesența descoperirilor tale științifice, degeaba pierzi timpul.

Eu în activitatea mea profesorală, dar și în calitate de șef de secție la Consiliul Național de Acreditare și Atestare am pregătit zeci și sute de tineri cercetători, dintre care pentru 39 am fost conducător sau consultant științific. În relația cu ei am promovat neclintit una și aceeași politică: vrei să devii om de știință, motivează-ți dorința. Pe oricine venea la mine pentru a se găsi autor la teza de doctorat, mai întâi îl întrebam dacă a cântărit serios și dacă este gata să se dedice cu trup și suflet științei medicale.

Omul de știință trebuie permanent să fie implicat în procesul științific. Zilnic, despre domeniul său de cercetare trebuie să scrie măcar 10 pagini, fie teze, articole sau cărți.

Așa cum un muzician exersează la instrumentul său câte 4-5 ore pe zi, tu la fel trebuie să ții stiloul în mână pentru a deprinde virtutea investigației. Cu fiecare zi pierdută, ratezi escaladarea Everestului științific și riști să stai la poalele lui și să nu-ți împlinești visul râvnit.

Trebuie să mai remarc un fapt. Tehnologiile informaționale, lucru știut, aduc un mare folos tinerilor savanți în eforturile lor de acumulare a experienței științifice. Însă, de la o seamă de vreme, am observat că acest avantaj digital are și efecte nedorite. Nu-i deloc captivant și nici onorabil să vezi cum un doctorand sau chiar și unii cercetători „cu barbă” în știință, ies la tribună și citesc cap-coadă raportul fără să ridice ochii de pe hârtie. Sunt cazuri unice, poate, dar mă tem ca aceasta să nu se transforme într-o tendință. Probabil că ați observat la congresele internaționale, organizate și la noi, în Chișinău, cum se prezintă în aceeași postură de comunicatori invitații de peste hotare. Liber și nestingherit, mereu în dialog cu lumea adunată în sală și, doar când au nevoie de anumite date sau diagrame științifice, se uită la ecran pentru a le descifra. Spre asta trebuie să tindem, să fim cât mai profunzi, mai expliciți și mai flexibili în prelegeri și comunicări.

În rest, vă doresc o cale lungă și fructuoasă în activitatea de cercetare și nu uitați, că tot ceea ce realizați în domeniul științific, trebuie să producă plăcere mai întâi vouă. Dacă asta se întâmplă, știința și practica medicală vor avea parte de zile bune.

Al vostru dascăl, coleg și prieten
Constantin Ețco
anul 2017

*P.S. Patru ani în urmă, pe 19 decembrie 2017, a plecat dintre noi Prof. Constantin Ețco. Cu profund regret și durere colegiul de redacție a primit vestea despre stingerea din viață a jurnalistului **Petru Craveț** pe data de **17 noiembrie 2021**. Întruchipa omenia, modestia și arta de a asculta și a auzi oamenii. Dumnezeu sa-l odihnească.*